

sûreti Yâsîn (Tafsir Surah Yasin Bahasa Melayu). Şevkânî'nin Fetħu'l-ġadîr adlı tefsirinden Yâsîn sûresiyle ilgili bölümün Malayca çevirisidir (Kahire 1353). Kaynaklarda Merbevî'nin *Tefsîru cüz'î 'Amme ve Tefsîrü'l-Fâtîha* gibi eserlerinden söz edilmişse de bunlar hakkında bilgi verilmemiştir. 3. *Baħrû'l-mâzî şerħu muħtaşari Şaħîhî't-Tirmizî*. Tirmizî'nin *el-Câmi'u's-Şaħîh*'i üzerine Malayca yazılmış ilk şerhtir. Eserin adındaki muhtasar kelimesi, eş-Şaħîh'teki hadislerin senedlerinin hazfedilmesine ve asıl metindeki hadislerden bir kısmına şerhte yer verilmesine işaret eder. Şerhte "mesâil" adıyla başlıklar konmuş, bu başlıklar kapsamında 8200 konuya temas edilmiştir. Konuların işlenişinde klasik hadis şerhleri yanında tefsir, hadis, fıkıh, kelâm gibi alanlarla ilgili birçok Ehl-i sünnet kaynağından yararlanılmış, fikhî konular ağırlıklı olarak Şâfiî mezhebine göre açıklanmıştır. Yirmi iki cüz olup altı cilt halinde basılan eser (Kahire 1933-1957) sonraki yıllarda Beyrut'ta on bir cilt halinde yayımlanmıştır (Dârü'l-fikr, ts.; Dârü'l-kütübî'l-ilmîyye, 2003). Abdullah el-Kârî b. Hacı Salleh (Abdullah al-Qari bin Haji Salleh) eseri 454 mesele çerçevesinde Latin harfleriyle özetlemiştir (*Intisari Bahr al-maadzi: hadith-hadith serta hukum sembahyang [mengandung] 454 masalah agama*, Kuala Lumpur 2000). Şerh üzerine ayrıca şu çalışmalar yapılmıştır: Muhammad Abdul Rahman, *Sumbangan Syeikh Idris al-Marbawi: Suatu kajian terhadap kitabnya Bahr al-Mazi, tumpuan kepada bab niat* (doktora tezi, 2003, Universiti Malaya); Faisal bin Ahmad Shah, *Metodologi Penulisan Mohamed Idris al-Marbawi dalam Bahr al-Madhi* (doktora tezi, 2007, Universiti Malaya); Latifah Bintio Abdul Majid, *The Bahr Al-Madhi of Shaykh Idris Al-Marbawi and the Jawahir Al-Bukhari of Tuan Haji Husayn: Significance Hadith Texts for Malay Muslims as Tools for Religious Political and Social Teaching during Twentieth Century* (doktora tezi, 2008, University of Wales Trinity Saint David, Lampeter). 4. *Bulûġu'l-merâm Serta Terjemah Melayu*. İbn Hacer el-Askalânî'ye ait eserin Malayca çevirisidir (Kahire, ts., Matbaatü'l-envâr). 5. *Ķâmûsü'l-Merbevî 'Arabî-Melâyûvî*. Arapça-Malayca resimli bir sözlük olup Javî alfabesiyle (Arap harfleriyle yazılan Malayca) kaleme alınmıştır (Kahire 1930). Daha çok *Ķâmûsü İdris el-Merbevî* diye bilinen, yaklaşık

36.000 kelimenin yer aldığı eserin daha sonraki yıllarda Mısır, Lübnan ve Malezya'da çok sayıda baskısı yapılmıştır.

Merbevî'nin ayrıca farklı amaçlarla hazırlanmış on üç sözlük çalışması (Shukri, s. 100) ve ilimler ansiklopedisi (*Câmi'u'l-ʿulûm/Kamus Sagala Ilmu*) tarzında eserleri mevcuttur. Bu son çalışma Malay dilinde bilimsel olarak telif edilen ilk ansiklopedidir. Kaynaklarda müellifin *Mu'cemü'l-kâ'inât* (dört cilt) ve *Kitab Perbendaharaan Ilmu Kurun 14 H.* (üç cilt), *Kitab Idangan Guru Sahih al-Bukhari dan Muslim, Punca Agama dan Pati Hukum Ibadat, Uşûlü'l-İslâm ve Niẓâmü'l-hayât* gibi eserlerinden de söz edilmektedir (a.g.e., s. 99-110). Merbevî hakkında Anwar Ridwan Zakaria (*Kitab idangan guru sahîh al-Bukhari wa muslim karangan Idris al-Marbawi: kajian metodologi penghuraian hadith*, doktora tezi, 2007, Universiti Malaya), Mahani Mokhtar (*Syeikh Mohamed Idris al-Marbawi: sumbangannya dalam bidang penulisan dan penerbitan, 1892-1989*, doktora tezi, 2011, Universiti Malaya) ve Faisal bin Ahmad Shah (*Biografi Ulama Malaysia Mohamed Idris Al-Marbawi*, Kuala Lumpur 2013) birer çalışma yapmıştır.

#### BİBLİYOGRAFYA :

Tajuddin Saman, *Tokoh Ulama Nusantara*, Kuala Lumpur 1996, s. 78-81; Abdul Salam Muhammad Shukri, "Al-Sheikh Dr. Muhammad Idris al-Marbawi's Contribution to Islamic Studies in the Malay World", *Monograph on Selected Malay Intellectuals* (ed. M. S. Sujimon), Kuala Lumpur 2003, s. 87-112; Rahme bint Ahmed Osman v.dğr., *Kevebetü'l-ʿulemâ' ve'l-müfekkîrîn fi erhabîlî'l-Melâyû*, Kuala Lumpur 2011, s. 62-64; M. Redzuan Othman, "The Role of Makka-Educated Malays in the Development of Early Islamic Scholarship and Education in Malaya", *Journal of Islamic Studies*, IX/2, Oxford 1998, s. 151-152; M. Mustaqim Mohd Zarif, "The Bahr al-Madhi of Shaykh Mohammad Idris al-Marbawi: A Preliminary Analysis", *Ulum Islamiyyah: The Malaysian Journal of Islamic Sciences*, II/1, Kuala Lumpur 2003, s. 61-80; Faisal bin Ahmad Shah, "Faktor Kejayaan Dan Kecemerlangan Orang Melayu Menurut Mohamed Idris Al-Marbawi", *Jurnal Pengajian Melayu*, XX (2010), <http://ejum.fsktm.um.edu.my/ArticleInformation.aspx?ArticleID=834> (01.06.2015); Muhd Najib Abdul Kadir v.dğr., "Methodology of al-Marbawi in the Interpretation of al-Qur'an: A Study on Tafsir al-Marbawi Juzuk Alif Lam Mim", *Advances in Natural and Applied Sciences*, V/4 (2011), s. 391-396; V/5 (2011), s. 446-451.



MUSTAFA ÖZTÜRK

#### MERHABÂ

(bk. el-HÂC MERHABÂ).

#### MERYEM CEMİLE

(1934-2012)

Amerikalı İslâm davetçisi ve yazar.

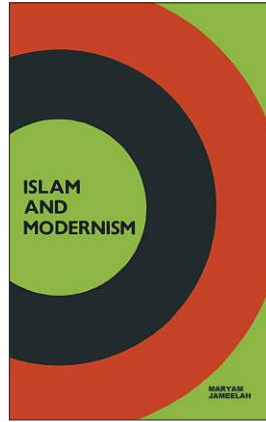
23 Mayıs 1934 tarihinde New York eyaletine bağlı New Rochelle'de doğdu. Müslüman olmadan önceki adı Margaret (Peggy) Marcus'tur ve Almanya'dan göç eden zengin bir yahudi ailenin iki çocuğundan ikincisidir. Seküler bir çevrede yetişti. On üç-on dört yaşlarında iken yaşadığı psikolojik sorunlar yüzünden uzun süre terapi gördü. Araplar'la ilgisi, 1943-1949 yıllarında kardeşiyle birlikte bulunduğu New Rochelle'deki sinagogda Arap-yahudi münasebetlerini anlatan yahudi tarihi dersiyile başladı. Dört yaşından itibaren klasik Batı müziğine alâka duydu, on bir yaşlarında radyodan Arap müziği dinlemesi hayatında bir dönüm noktası teşkil etti. Daha sonra sürekli dinlediği bu müzik tarzı, onda derin izler bırakan Mısırlı Ümmü Gülsüm'ün okuduğu Meryem sûresini dinlemesini sağladı. Sinagoga gitmeyi bıraktı. Ardından, bütün dinlere mesafeli duran ve hümanist değerleri savunan Ethical Culture Society of Westchester adlı grubun derslerine devam etti. Üç yıl boyunca her pazar gittiği bu kurumda özellikle evrim teorisini yaymayı hedefleyen Dr. Shoop'un öğretisinden etkilenerek ateist oldu. 1952'de Rochester Üniversitesi'ne kaydolmakla birlikte yine yaşadığı psikolojik problemler sebebiyle üniversiteyi bırakıp ailesinin yanına döndü. 1953'te New York Üniversitesi'nin edebiyat bölümünü kazandı. Ortodoks Yahudiliği daha yakından tanımak üzere Mizrahi Hatzair adlı siyonist yahudi grubun toplantılarına katıldı. Ancak bu toplantılarda İsrail lehine ve Filistinliler aleyhine propaganda yapıldığını görünce kendisinin onlardan biri gibi olamayacağı kanaatine vararak birkaç ay sonra gruptan ayrıldı.

Margaret Marcus'un Kur'an'la tanışması, 1953 yılının yazında annesinin kütüphaneden ödünç aldığı bir tercümeyle başladı. Ardından Muhammed Marmaduke Pickthall'ın Kur'an çevirisini okuması onu Kur'an'ı anlamaya yöneltti. İslâm'ı seçmesinde ise Muhammed Esed ile New York Üniversitesi'nden Abraham Isaac Katsh adlı yahudi bir profesör etkili oldu. Derslerinde Yahudiliğin İslâm'a etkisini ve üstünlüğünü kanıtlayama çalışın Katsh'ın aksine Margaret, Yahudiliğin milliyetçi karakteri karşısında İslâm'ın evrenselliğini daha önemli buldu ve bütün boş vakitlerini kütüphanede İslâm'la ilgili kitapları

okumaya ayırdı. Bunun yanında üniversitedeki diğer müslüman öğrencilerle birlikte şehirdeki camilere giderek müslümanların ibadetlerini inceledi. Kur'an'ın özellikle hayata dair önemli sorulara başka yerde bulamayacağı ikna edici cevaplar vermesinden etkilenip İslâm hakkında ilk elden daha ayrıntılı bilgi edinebilmek için müslüman liderlerle yazışmaya karar verdi. Mektup yazdığı kişiler arasında Ceza-yir'de Cem'iyyetü'l-ulemâi'l-müslimîn'den Muhammed Beşir el-İbrâhîmî, Cenevre'de ikamet eden Hasan el-Bennâ'nın damadı Saîd Ramazan, Suriye'nin eski başbakanlarından Ma'rûf ed-Devâlîbî, Muhammed Hamîdullah, Seyyid Kutub ve Mevdûdî gibi önemli isimler vardı. Kahire'de hapishane-de bulunan Seyyid Kutub, cezaevi şartları içerisinde kendisinin cevap vermesinin zor olacağını bildirerek onu Mevdûdî'ye yönlendirdi.

Güney Afrika'da yayımlanan *Muslim Digest* adlı dergideki yazılardan ismini duyduğu Mevdûdî'ye 1960 yılının Kasım ayında ilk mektubunu yazdı. İki yıl süren mektuplaşmanın ardından Margaret 24 Mayıs 1961 tarihinde Brooklyn'deki camide Müslümanlığı kabul etti ve adını Meryem Cemile olarak değiştirdi. Hastalığı sebebiyle üniversiteden mezun olamamasının yanında düşünceleri ve müslüman kimliğiyle Amerika'da yaşaması zorlaşınca 1962'de hayatının sonuna kadar kalacağı Pakistan'a gitti. 1963 yılında Lahor'da Cemâat-i İslâmî'nin liderlerinden yayımcı Muhammed Yûsuf Han'la ikinci eşi olarak evlendi. Bu evlilikten üçü kız, ikisi erkek beş çocuğu oldu. Cemaat tarafından düzenlenen faaliyetlere katılmakla birlikte daha çok sessiz sedasız yaşamayı tercih etti ve 31 Ekim 2012'de Lahor'da vefat etti.

Amerika'da iken İslâmî konulara dair yazılar yazmaya başlayan Meryem Cemile çok sayıda eser kaleme aldı. Çağdaş materyalist felsefenin sadece İslâm mirasını değil bütün insanlığı tehdit ettiğini düşündüğü için hayatını bu akımlarla mücadele ederek geçirdi. Ona göre materyalist Batı medeniyetinin bütün anlamı kiliseyle ve nihaî olarak da bütün dinî ve ruhanî değerlerle hesaplaşmaktır. Bu sebeple görüşlerinin merkezini sekülerizm, materyalizm, oryantalizm, modernizm ve siyonizme yönelik eleştiriler oluşturur. İslâm dünyasında gelişen seküler düşüncelere şiddetle karşı çıkan Meryem Cemile'ye göre halifelik kaldırılması, şeriatın yerine modern laik ve Batılı hukuk sistemlerinin getirilmesi, evrensel İslâm kardeşliği ve ümmet kavramlarının yerini bölge veya irk



Meryem Cemile'nin *Islam and Modernism* adlı eserinin kapağı (Lahore 1968)

milliyetçiliğinin alması İslâm ülkelerinde yapılan büyük yanlışların başında gelmektedir. Endüstriyel gelişme ve hayat standartlarının yükselmesi insanlığın başlıca hedefi haline getirilerek bu hedefler uğruna İslâmî değerler feda edilmemelidir. Müslüman milletler modern hayatla telif için İslâm'da reform yapmaya çalıştıkça zayıflayacaklardır. Ayrıca modern dönemde, bütün Ortaçağ boyunca İslâm'ın Batı'ya karşı üstünlüğü ve Batı'nın düşünce kaynaklarını İslâm'dan aldığı gerçeğini çarpıtmak üzere İslâm'ın VII. (XIII.) asırdan itibaren gerilediği şeklinde bir söylem ortaya atılmış ve müslüman toplumların kurtuluşunun modern Batı düşüncesini ve hayat tarzını benimsemekten geçtiği ileri sürülmüştür. Bu düşüncelerin müslüman toplumlara kölelik ruhunu aşladığını söyleyen Meryem Cemile eserlerinde özellikle modernizm yanlısı olarak gördüğü Ziya Gökalp, Halide Edip Adıvar, Tâhâ Hüseyin, Âsaf Ali A. Feyzi gibi isimleri eleştirir. Ona göre Batı dünyasında İslâm'a karşı yürütülen kültürel savaş Avrupa ve Amerika'da devlet desteğiyle kurulan şarkiyatçılık, Ortadoğu ve İslâm araştırmaları merkezleri ve bu merkezlerde yapılan akademik yayınlar vasıtasıyla sürdürülmektedir. Batılılar tarafından programlanan İslâm ülkelerindeki eğitim sistemleri Batı'nın üstünlüğünü ve yenilmezliğini telkin etmektedir. Benzer şekilde müslüman kadınlara hürriyet verilmesi adı altında geliştirilen söylemler, aslında Batı'nın hayat tarzının ve âdetlerinin benimsenmesi anlamını içeren aldatmacadan başka bir şey değildir.

Meryem Cemile Philip K. Hitti, A. Kenneth Cragg, S. D. Goitein, W. M. Watt, Wilfred C. Smith, Nadav Safran, H. A. R. Gibb ve F. K. Abbot tarafından yazılan kitapları ayrıntılı biçimde inceleyerek eleştirmiştir. Ona göre oryantalizm İslâm'ın objektif ve tarafsız incelenmesinden ziyade gençlerin kendi din ve inançlarına karşı gelmelerini,

İslâm tarihini ve kültürünü çağdışı görerek aşığılamalarını sağlamayı hedefler. Adı geçen oryantalistleri ve eserlerini tenkide tâbi tutarken Meryem Cemile yapılan araştırmaların altında yatan emperyalist niyetlere özellikle dikkat çeker. Meryem Cemile'nin genelde popüler bir üslûp ve yöntemle yazılmış olan eserleri İslâm dünyasında geniş ilgi görmüş; Türkçe, Arapça, Farsça, Malayca, Endonezce ve Urduca başta olmak üzere çeşitli dillere çevrilmiştir.

**Eserleri:** *Islam Versus the West* (Lahore 1962, 1968; Jeddah 1994; T trc. Kemal Kuşçu, *Batı Materyalizmi Karşısında İslâm*, İstanbul 1962, 1965, 1967, 1976; *Garb Materyalizmi Karşısında İslâm*, Ankara 1965; Ar. trc. Târık es-Seyyid Hâtır, *el-İslâm fi muvâceheti'l-garb*, 1992); *Islam and Modernism* (Lahore 1966, 1968); *Islam in Theory and Practice* (Lahore 1967, Ar. trc. S. Hamed, *el-İslâm fi'n-nazarıyyeti ve't-ta'âtîk*, Küveyt 1984; T trc. Selahattin Ayaz, *İslâm ve Çağdaş Öncüleri*, İstanbul 1986); *Islam versus Ahl al-Kitab: Past and Present* (Lahore 1968, 1978, 1982; Ar. trc. Muhammed Yahyâ, *Rihletü mine'l-küfr ile'l-imân*, Kahire, ts.); *Ahmad Khalil: The Biography of a Palestinian Arab Refugee* (Lahore 1968, 1979); *A Manifesto of the Islamic Movement* (Lahore 1969); *Correspondence between Abi-I-A'la Al-Maudoodi and Maryam Jameelah* (Lahore 1969, 1994; T trc. Ebubekir Doğan, *Mektuplaşmalar Mevdûdî-Meryem Cemile*, İstanbul 1986; Endonezce trc. Fathul Umam, *Surat Menyurat Maryam Jameelah-Maududi*, Mizan 1984, 1989; Malayca trc. Yusoff Zaky Jacob, *Surat-surat Maududi-Maryam Jameelah*, Kota Bharu: Syarikat Dian, 1979); *Western Civilization Condemned by Itself: A Comprehensive Study of Moral Retrogression and Its Consequences* (Lahore 1970-71, 1979; T trc. Ali Zengin, *Kendini Mahkûm Eden Batı*, İstanbul 1990); *A Select Bibliography of Islamic Books in English* (Karachi, Criterion 1971); *Is Western Civilization Universal?* (Lahore 1973); *Who is Maudoodi?: The Great Mujaddid of The Modern Age* (Lahore 1973, 1988); *Islam and The Muslim Woman Today* (Lahore 1976); *A Great Islamic Movement in Turkey: Badee-u-Zaman Said Nursi* (Lahore 1976); *Islam and Our Social Habits: Islamic Manners Versus Western Etiquette* (Lahore 1976); *Islam and Modern Man: The Prospects for an Islamic Renaissance, The Call of Islam to Modern Man* (Lahore 1976); *Islam And Western Society: a Refutation of*



*The Modern Way of Life* (Lahore 1976); *Modern Technology and The Dehumanization of Man* (Lahore 1976); *Shaikh Hassan al-Banna & al-Ikhwān al-Muslimun* (Lahore 1976); *Three Great Islamic Movements in The Arab World of The Recent Past: The Movement of Shaikh Muhammad bin Abdul Wahab, The Sanussi Movement, The Mahdi of The Sudan* (Lahore 1976); *Two Great Mujahidin of The Recent Past and Their Struggle for Freedom Against Foreign Rule: Sayyid Ahmad Shahid; Imam Shamil: a Great Mujahid of Russia* (Lahore 1976); *The Generation Gap -Its Causes and Consequences* (Lahore 1976); *Islamic Culture in Theory and Practice: The Muslim Mind, The Essential of an Islamic Community* (Lahore 1976); *Westernization and Human Welfare* (Lahore 1976, 1983; T trc. İbrahim Edhem Bilgin, *Batı Uyarlığı ve İnsan*, İstanbul, ts.); *Why I Embraced Islam: How I Discovered The Holy Quran and its Impact on My life, The Holy Prophet and His Impact on My Life* (Lahore 1976; Jeddah 1992); *Shehu Uthman dan Fodio, a Great Mujaddid of West Africa* (Lahore 1978); *Western Imperialism Menaces Muslims* (Lahore 1978); *Islam Face to Face with the Current Crisis* (Lahore 1979); *The Resurgence of Islam and Our Liberation From The Colonial Yoke* (Lahore 1980); *Islam and Orientalism* (Lahore 1981; T trc. Ahmed Deniz – Faruk Yılmaz, *İslâm ve Oryantalizm*, İstanbul 1989; Ankara 2011); *Memoirs of Childhood and Youth in America (1945-1962): The Story of One Western Convert's Quest for Truth* (Lahore 1989); *At Home in Pakistan (1962-1989): The Tale of an American Expatriate in Her Adopted Country* (Lahore 1990); *Shaikh Izz-ud-Din Al-Qassam Shaheed: a Great Palestinian Mujahid (1882-1935): His Life and Work* (Lahore 1990).

#### BİBLİYOGRAFYA :

Maryam Jameelah, *Islam Versus the West*, Lahore 1962, tür.yer.; a.mlf., *Islam and Modernism*, Lahore 1968, tür.yer.; a.mlf., *Correspondence between Maulana Maudoodi and Maryam Jameelah*, Lahore 1969; a.mlf., *Is Western Civilization Universal?*, Lahore 1973, tür.yer.; a.mlf., *Why I Embraced Islam*, Lahore 1976, tür.yer.; J. L. Esposito – J. O. Voll, *Makers of Contemporary Islam*, Oxford 2001, s. 54-67; Tahera Aftab, *Inscribing South Asian Muslim Women: An Annotated Bibliography & Research Guide*, Leiden 2008, s. 277-278; Zâkir A'zamî, *Meryem Cemile: el-Muhâcire mine'l-Yehûdiyye ile'l-İslâm*, Dimaşk 2010; M. Mûsâ Şerîf, *'Uzamâ' mensiyûn fi't-târîhi'l-âdiş*, Riyad 2010, I, 103-116; D.

Baker, *The Convert: A Tale of Exile and Extremism*, Minneapolis 2011; Aasia Yusuf, "Maryam Jameelah's Traditional / Conservative Approach to Modernity", *JPHS*, LXI/1 (2013), s. 57-86; Seyyed Vali Reza Nasr, "Maryam Jameelah", *The Oxford Encyclopedia of the Modern Islamic World* (ed. J. L. Esposito), Oxford 1995, III, 59-60; <http://maryam-jameelah.blogspot.com/> (17.12.2013); <http://legacy.www.nypl.org/research/chss/spe/rbk/faids/jameelah.pdf> (17.12.2013).



TUBA ERKOÇ

### MES'ADÎ

(المسعدى)

Mahmûd el-Mes'adî  
(1911-2004)

#### Tunuslu edip ve siyasetçi.

28 Ocak 1911'de Tunus'un Nâbil vilâyetine bağlı Tâzerke köyünde doğdu. Kur'an'ı ezberleyip ilkökul öğrenimini bitirdikten sonra başşehir Tunus'ta Hayreddin Paşa'nın kurduğu Sâdıkiyye Medresesi'nde orta ve lise eğitimi tamamladı. Edebiyata olan ilgisi bu okulda başladı. Arap ve Fransız edebiyatının temel eserlerini okudu. İlk hikâyesi Tunus'un en yaygın edebiyat dergisi olan *el-Âlemü'l-edebî*'de yayımlandı. 1933'te Paris'e giderek Sorbonne Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde Arap dili ve edebiyatı tahsil etti. 1936'da mezun olduktan sonra aynı üniversitede yüksek lisansını tamamladı (1939). Asıl tezi *Medresetü Ebî Nüvâs eş-Şi'riyye*, tamamlayıcı tezi *el-İkâ'îi's-sec'î'l-'Arabî* olmak üzere başladığı doktora çalışmasını II. Dünya Savaşı'nın başlaması üzerine ancak 1947'de tamamlama imkânı bularak doktor unvanını aldı.

Daha sonra Carnot Lisesi ve Sâdıkiyye Medresesi'nde öğretmenlik yaptı (1936-1948). Ardından hem Paris Üniversitesi Centre d'Etudes Islamiques'te ders verdi (1947-1952), hem de Tunus'ta Collège d'Etudes Supérieures'de Arap Edebiyatı bölüm başkanlığı yaptı (1948-1955). Edebiyatın yanı sıra siyasetle de ilgilendi. Habîb Burgiba'nın kurduğu, Tunus'un bağımsızlık mücadelesinde önemli yeri bulunan Hizbü'd-düstûr'a üye oldu. Fransız yönetimi tarafından Eylül 1952 – Mayıs 1953 arasında Tunus'un güneyine sürgün edildi. Tunus'un bağımsızlığını kazanmasından (1956) sonra yeni devletin inşasında yaklaşık otuz yıl önemli görevler üstlendi. Eğitim bakanlığı, Devlet bakanlığı, Kültür bakanlığı ve son olarak da Tunus Millet Meclisi başkanlığı yaptı. Bu arada sendika alanında da çeşitli görevler üstlendi. el-Câmiatü'l-kavmiyye li-nikâbâtî't-ta'fîm'de



Mes'adî

başkanlık, el-Emânetü'l-miheniyyetü'l-âlemiyye li't-ta'fîm'de yürütme kurulu üyeliği, el-İttihâdü'l-âmmü't-Tûnisî li's-şuğl'da da genel sekreter yardımcılığı yaptı.

1943-1947 arasında yazarı olduğu *el-Mebâhiş* adlı edebî dergiyi yönetti. 1975'te *el-Hayâtü's-sekâtiyye* adıyla aylık bir dergi çıkardı. Bu dergi Kültür Bakanlığı tarafından hâlâ yayımlanmaktadır. Eserlerini daha çok 1939-1947 yıllarında yazdı, bu tarihten itibaren ölümüne kadar herhangi bir eser telif etmedi. Kısa zaman içinde Batı dillerine çevrilmiş olması eserlerinin edebî değerini kanıtlamaktadır. Mes'adî UNESCO'da önce Tunus temsilciliği, ardından Yürütme Kurulu üyeliği yaptı. Bunun yanında el-Munazzametü'l-Arabiyye li't-terbiye ve's-sekâfe ve'l-ulûm'da (ALECSO) Danışma Kurulu üyesi olarak çalıştı. Suriye'de çıkan *el-Mevsû'atü'l-'Arabîyyetü'l-kübrâ* adlı ansiklopedinin yayın kurulu ve Ürdün Mecmau'l-lugati'l-Arabiyye üyesi oldu. Tunus'ta Câizetü's-sekâfeti'l-Megâribiyye ödülünü aldı. 16 Aralık 2004'te vefat eden Mes'adî hakkında birçok sempozyum düzenlenmiştir. Bunlardan ilki 13-16 Aralık 2011'de Kartaca'da, ikincisi 24-25 Şubat 2012'de Sefâkus'ta, bir diğeri 4-5 Mayıs 2012'de Sûse şehrinde yapıldı. Muhtâr el-Uceymî yapımında Mahmûd Tarşûne tarafından "el-Mes'adî sâhirü'l-vücûd" adlı elli üç dakikalık bir belgesel hazırlandı.

**Eserleri.** Mes'adî'nin eserlerinin önemli bir kısmı roman türündedir. Eserlerine yansıyan fikir ve inanç yapısı ile üslubunda Kur'an etkisi görülür. Başlıca eserleri şunlardır: **1.** *Mevlidü'n-nisyan* (roman, Tunus 1945). Fransızca, Hollandaca ve Almanca'ya çevrilmiştir. **2.** *es-Süd* (Tunus 1955). Sekiz sahnelik bir tiyatro eseri olup Fransızca ve Almanca'ya çevrilmiştir. **3.** *Şümme 'ale'nîrâd* (roman, Tunus 1972). **4.** *Ĥaddeşe Ebû Hüreyre kıâl* (roman, Tunus 1974). Almanca'ya çevrilmiştir. **5.**